

Vaalantie 14
91700 Vaala
(08) 5875 6000

18.4.2023

Kainuun ELY-keskus, kirjaamo
KAIELY / 226 / 2021

Vaalan kunnan lausunto Fingrid Oyj:n Nuojuankangas-Seitenoikea – voimajohtohankkeen YVA-ohjelmasta

Kainuun ELY-keskus on 9.3.2023 pyytänyt Vaalan kunnalta lausuntoa Fingrid Oyj:n voimajohtohankkeen YVA-ohjelmasta, jonka kohteena on Nuojuankangas-Seitenoikea 400 + 100 kilovoltin voimajohtohanke. Hanke sijoittuu Vaalan, Puolangan, Paltamon, Ristijärven sekä mahdollisesti Hyrynsalmen kuntien alueelle. Kainuun ELY-keskus toimii hankkeessa YVA-lain mukaisena yhteysviranomaisena.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyllä tunnistetaan, arvioidaan ja kuvataan tiettyjen hankkeiden todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset ja kuullaan niitä tahoja, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa. YVA-ohjelmassa kuvataan hanke, sen vaihtoehdot sekä hankkeen vaikutusten arvioimiseksi tarvittavat selvitykset ja arviointimenettelyjen järjestäminen.

Arviointiohjelma on nähtävillä 9.3. – 17.4.2023 ELY-keskuksen sekä ympäristöhallinnon verkkosivuilla. Hankkeeseen liittyvä yleisötilaisuus pidettiin 23.3.2023 Vaalan kunnantalolla, lähetyksen seuraaminen verkon välityksellä oli myös mahdollista. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn voivat osallistua kaikki ne, joiden oloihin tai etuihin hanke saattaa vaikuttaa.

Vaalan kunnan alueelle osuvat voimajohtoreitin välit A-D, ja kunta keskittyy lausunnossaan lähtökohtaisesti tämän välin tarkasteluun.

Perustietoa hankkeesta

Valtakunnallinen kantaverkkoyhtiö Fingrid Oyj suunnittelee uuden 400 + 100 kilovoltin voimajohdon rakentamista Vaalan Nuojuankankaan sähköasemalta Ristijärven ja Hyrynsalmen rajalle sijoittuvalle uudelle Seitenoikean sähköasemalle. Viiden kunnan alueella kulkevan voimajohtoreitin kokonaispituus on noin 81 kilometriä, josta noin 32 kilometriä on Vaalan alueella.

Hankkeen YVA-ohjelma on jätetty yhteysviranomaiselle alkuvuodesta 2023, ja varsinainen vaikutusten arviointi on tarkoitus toteuttaa vuoden 2023 aikana.

Tuloksista koottavan arviointiselostuksen on aikomus valmistua vuoden lopussa, jotta yhteysviranomaisella voi antaa perustellun päätelmän vuoden 2024 alkupuolella.

Johtoreitille tarvittavien maastotutkimuksiin, sähkömarkkinalain mukaiseen hankelupaan sekä johtoalueiden lunastuslupaan liittyviä hakemuksia Fingrid hakee asianmukaisin menettelyin.

Fingrid tekee päätöksen hankkeen jatkosuunnittelusta ja rakentamisesta YVA-menettelyn jälkeen. Alustavan aikataulun mukaan voimajohdon rakentamisen edellyttämät maastotutkimukset ja yleissuunnittelu toteutetaan vuosina 2026-2027 ja hankkeen rakentaminen tapahtuu vuosina 2028-2030.

Voimajohdon rakentamisen taustalla on energiamurroksen aiheuttamat merkittävät kantaverkon vahvistustarpeet. Oulujärven pohjoispuolelle on suunnitteilla lähes 1 500 MW uutta tuulivoimaa, jonka rakentamisen mahdollistamiseksi sekä alueen sähkönsiirron varmistamiseksi alueella on todettu olevan tarve uudelle itä-länsi-suuntaiselle voimajohdolle. Nykyinen Vaalan ja Hyrynsalmen välillä kulkeva 220 kV:n voimajohto on ikääntynyt, uudella voimajohdolla voidaan varautua kantaverkolle asetetun käyttövarmuusvaatimuksen turvaamiseen. Uusi voimajohto vähentää vanhaan verrattuna myös sähkönsiirron energiahäviötä.

Suunniteltu uusi voimajohto sijoittuu pääsääntöisesti nykyisen voimajohdon rinnalle. Riippuen valittavasta vaihtoehdosta, johtoreitti sijoittuu länsiosassa osin myös uuteen maastokäytävään. Alustavasti suunniteltu reitti tarkentuu maastokäyntien ja YVA-menettelyn edetessä.

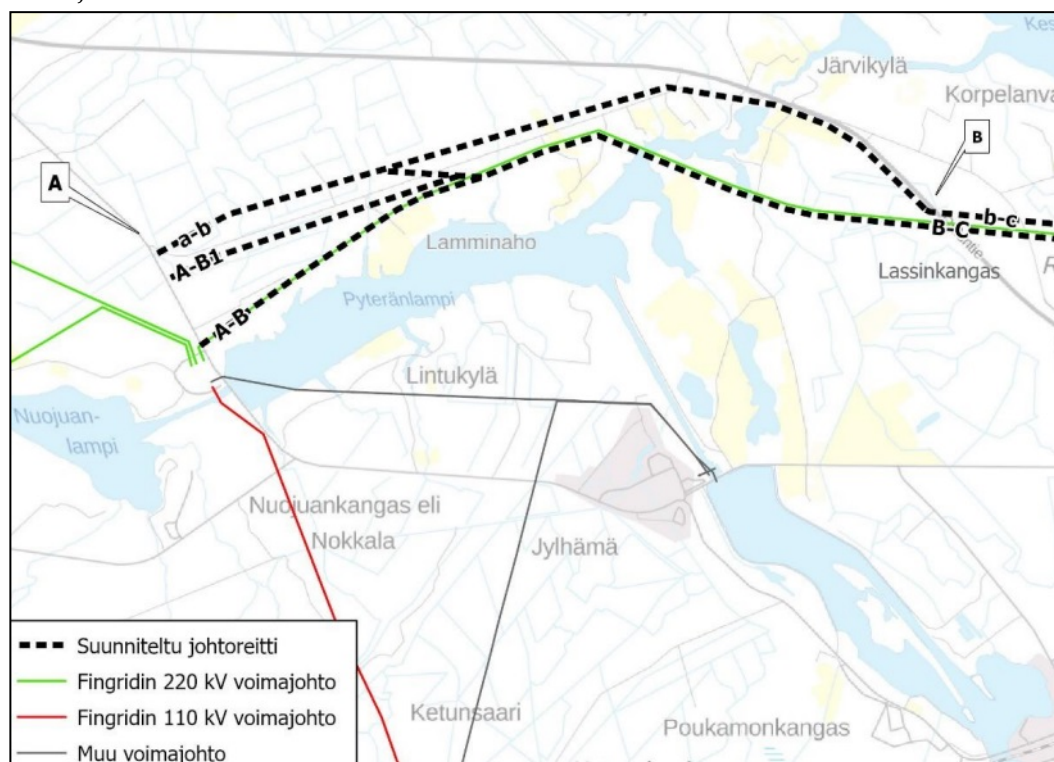
Reittivaihtoehdot

Alustava reitti on kuvattu seuraavassa kartassa:

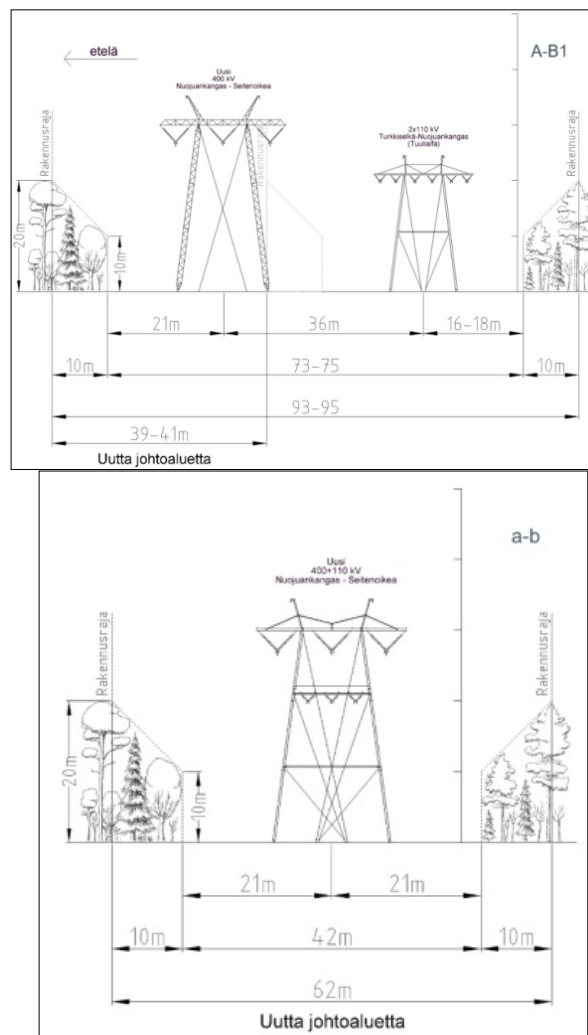
Reittiosuudella A-C (Nuojuankangas-Soidinaho) tarkastellaan kahta vaihtoehtoa: Pohjoinen vaihtoehto VE1 sekä eteläinen vaihtoehto VE2.

Pohjoisessa vaihtoehdossa 6,3 km reitistä sijoittuu uuteen maastokäytävään, eteläisessä vaihtoehdossa 2,9 km, ja muilta osin voimajohto sijoittuu nykyisen voimajohdon rinnalle.

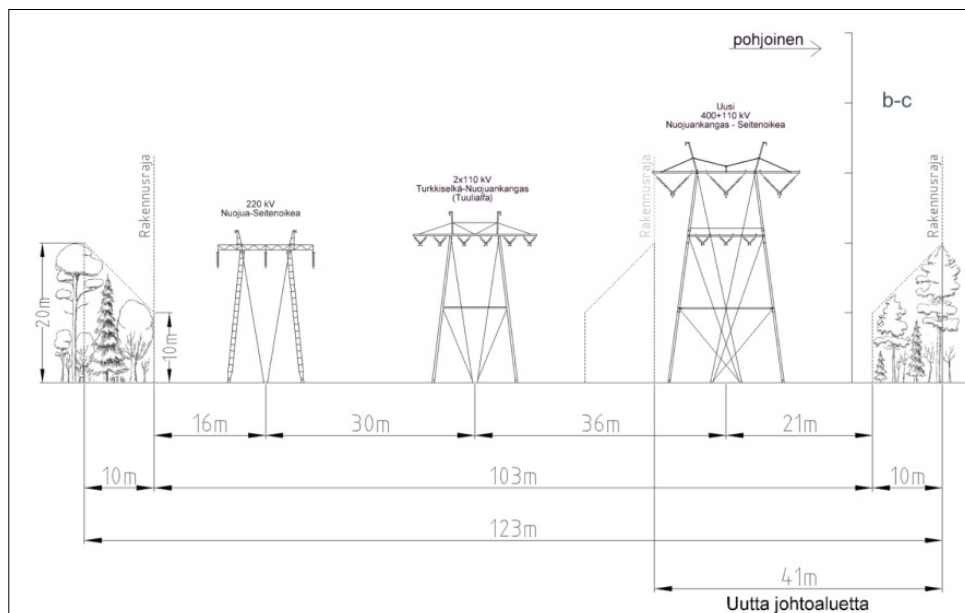
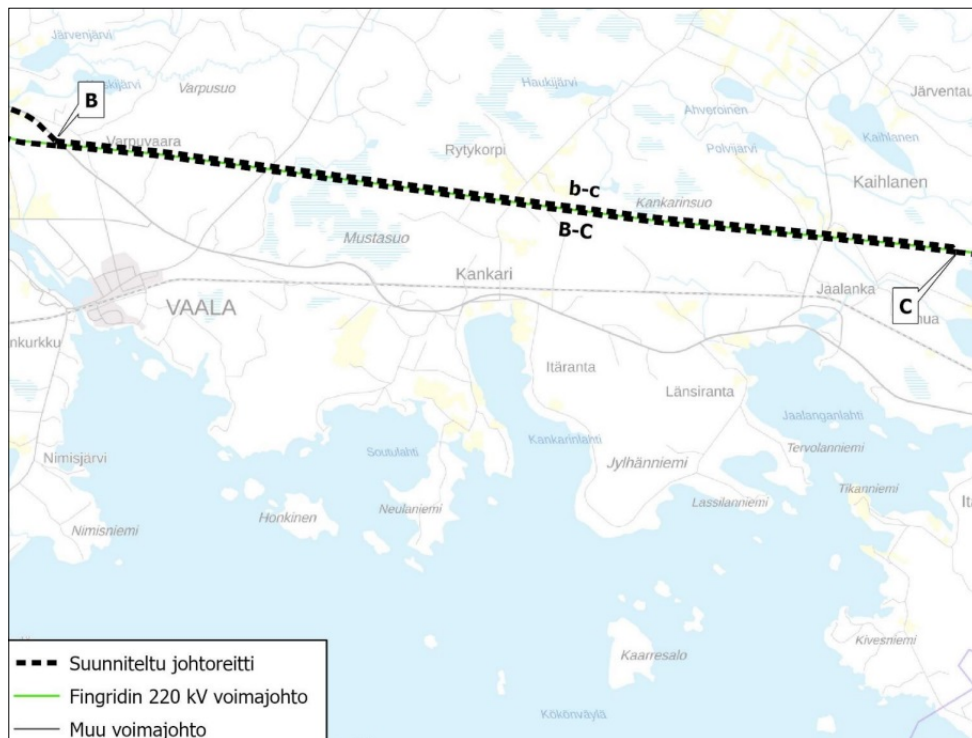

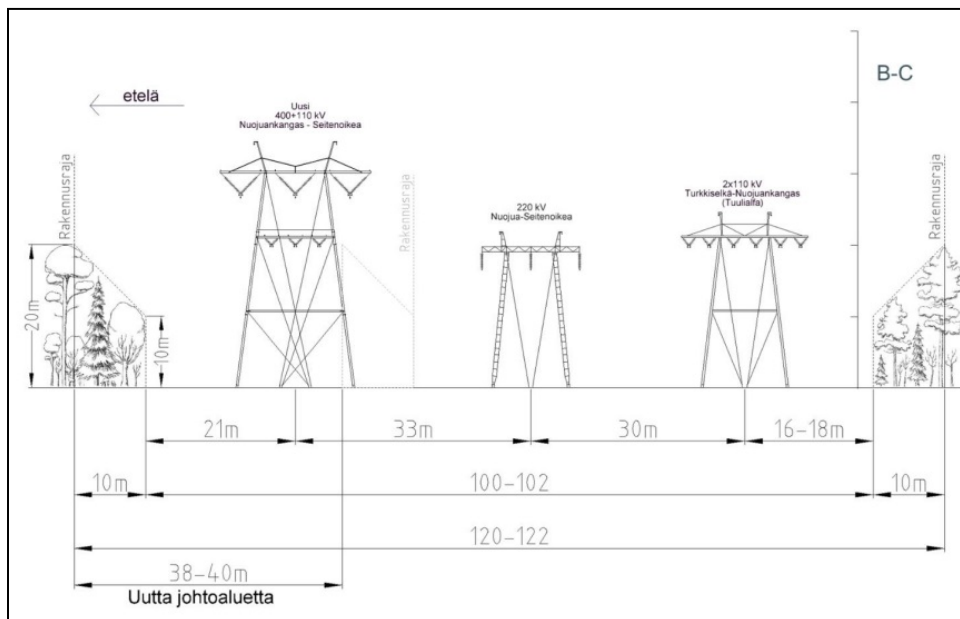
Poikkileikkausvälillä **a-b** (pohjoinen vaihtoehto, VE1) uusi 400 + 110 kilovoltin voimajohto rakennetaan uuteen maastokäytävään Nuojuankankaan sähköasemalta Lassinkankaalle; johtoalueen laajennus noin 35ha.

Poikkileikkausvälillä **A-B** (eteläinen vaihtoehto, VE2) uusi 400 + 110 kilovoltin voimajohto rakennetaan Nuojuankankaan sähköasemalta Lamminahon tilan itäpuolelle siten, että 400 kilovoltin voimajohto sijoittuu tulevan Turkkiselän voimajohdon kanssa samaan maastokäytävään (A-B1), kun taas 110 kilovoltin voimajohto rakennetaan nykyisen 220 kilovoltin voimajohdon paikalle (A-B alkuosa) Lamminahon itäpuolelta Lassinkankaalle voimajohto rakennetaan nykyisen 220 kilovoltin voimajohdon rinnalle, sen eteläpuolelle. Vaihtoehtojen johtoalueen laajennus noin 36 hehtaaria.

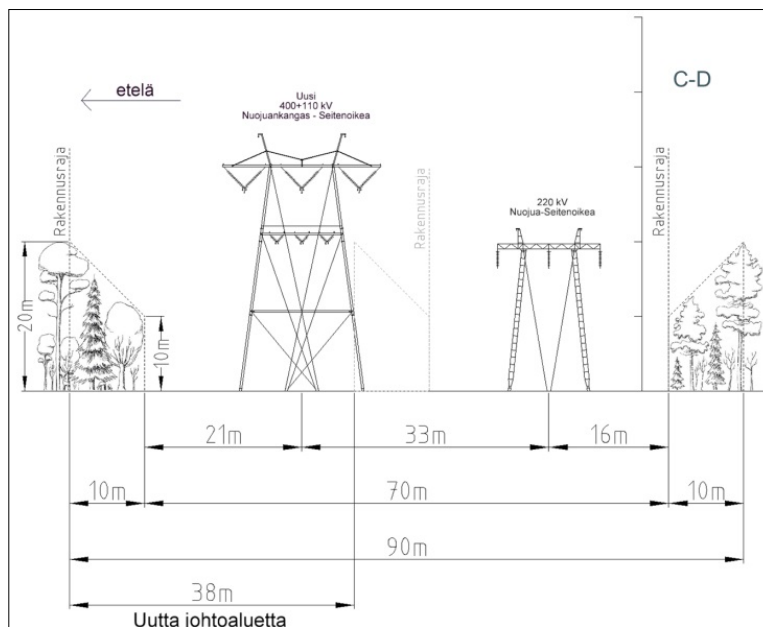

Poikkileikkausvälillä B-C (Lassinkangas-Soidinaho) pohjoisessa vaihtoehdossa (b-c, VE1) voimajohto sijoittuu nykyisen voimajohdon sekä Turkkiselän 110 kilovoltin voimajohtovarauksen pohjoispuolelle, johtoalueen laajennus noin 82 ha. Eteläisessä vaihtoehdossa (B-C, VE2) voimajohto sijoittuu nykyisen voimajohdon eteläpuolelle, johtoalueen laajennus noin 80 ha.

Poikkileikkausvälistä C-D (Soidinaho-Joutenkangas) alkaen tutkittavana on vain nykyisen 220 kilovoltin voimajohdon eteläpuolelle sijoitettava vaihtoehto, joka kyseisellä välillä aiheuttaa noin 30 hehtaarin laajennuksen johtoalueeseen. Vaalan osalta johtoreitti loppuu poikkileikkausvälille C-D.

Perusrakenteena käytettävä pylvästyyppi on haruksin tuettu, teräksestä valmistettu kaksijalkainen portaalipylväs, jonka ylimmät osat (ukkosulokkeet)

ulottuvat keskimäärin noin 35-37 metrin korkeudelle. Pylväsväli vaihtelee välillä 250-350 metriä. Peltoalueiden suorilla johto-osuuksilla voidaan käyttää teknisten reunaehtoien salliessa haruksetonta portaalipylvästyyppeä, joka vähentää maanviljelylle aiheutuvia haittoja.

Pohjoisen (VE1) ja eteläisen (VE2) vaihtoehtojen vertailutietoja poikkileikkauksivälillä A-C:

	Pohjoinen vaihtoehto (VE1)	Eteläinen vaihtoehto (VE2)
Johtoreitille jäävän metsän (ml. suot) ala	112,7 ha	99,5 ha
Johtoreitille jäävän pellon pituus	0,7 km	0,3 km
Oulujokilaakson kulttuurimaisemassa	1200 m	3200 m
Autiokosken melonta- ja vesireitit	sijoittuu	ei sijoitu
Etäisyys Nuojuan / Jylhämän voimalaitokselta	700 m / 1100 m	500 m / 900 m
Etäisyys Lamminahon talonpoikaistilalta	200 m	johtoalueella

Kaavoitus

YVA-menettelyssä tarkasteltavana olevalle voimajohtoreitille ei ole omaa merkintää voimassaolevissa maakuntakaavoissa. Arvioinnissa tarkistetaan, ovatko tarkasteltavat hankevaihtoehdot ristiriidassa maankäytön suunnitelmien kanssa ja todetaan mahdolliset kaavojen muutostarpeet.

On huomattava, että voimajohto on infrastruktuurirakenne, jonka toteutus ei vaadi voimajohtomerkintää kaavassa. Lunastuslaissa ei edellytetä, että johtolinjaus on merkitty yleis- tai mihinkään muuhunkaan kaavaan.

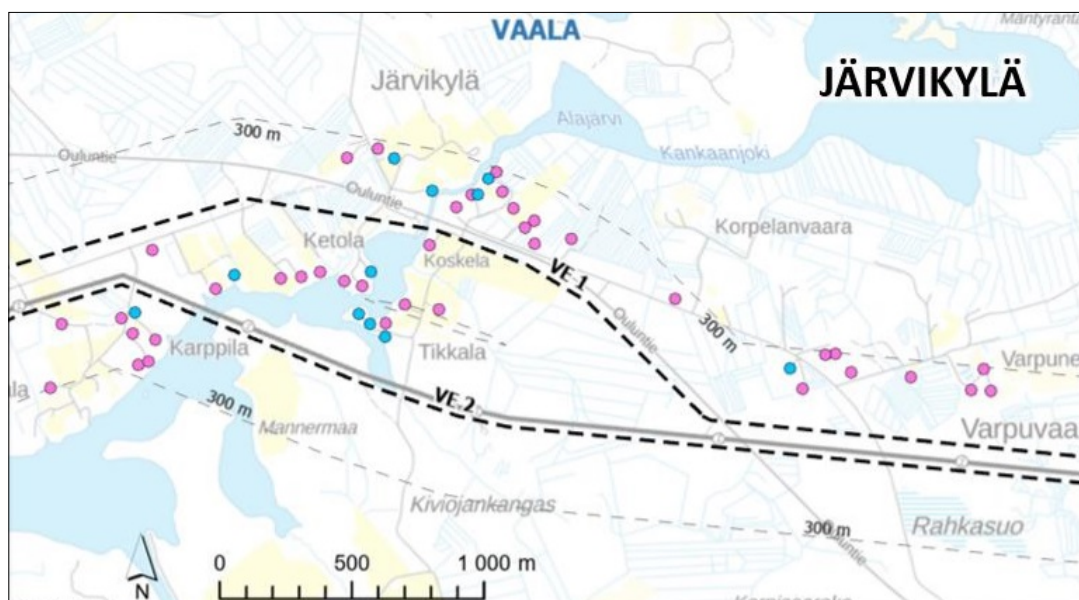
Vaalassa johtolinjaus kulkee Oulujokivarren rantaosayleiskaavan alueella, ja kaavassa on merkintä nykyiselle voimajohtoreitille. Turkkielän tuulivoimapuiston osayleiskaavassa on merkinnät nykyiselle sähkölinjalle sekä sen rinnalla tuulivoimapuiston omalle linjalle ohjeellinen merkintä. Samoin merkintä nykyiselle ja ohjeellinen varaus tuulivoimalinjalle on merkitty kunnan omaan tuulivoimakaavaan. Kankarin ja Jaalangan rantaosayleiskaavat johtoreitti ohittaa pohjoispuolelta, mutta keskustaajaman osayleiskaavaa eteläinen johtoreitti sivuaa rajalla.

Voimajohtoreitin varrella ei mainita olevan maankäytön paineita tai yhdyskuntarakenteen laajenemissuuntia Nuojuankankaan päässä olevaa Jylhämäntien varren yleiskaavan reservialuetta lukuun ottamatta.

Asutus

Vaalan alueella kulkeva voimajohtoreitti kiertää asutuksen pääosin kaukaa, mutta Oulujokivarressa asutusta on myös suunnitellun voimajohtoreitin varrella. Suurin asutuskeskittymä Vaalan puolella johtoverkon varrella on Järvikylän alue, jossa yksittäisiä asuintaloja on alle 100 metrin etäisyydellä johtoreitistä ja alle 300 metrin etäisyydellä noin 50 asuin- tai lomarakennusta. Muutoin asutus on Vaalan puolella hyvin vähäistä; yksi lomarakennus alle 100 metrin etäisyydellä ja 12 lomarakennusta alle 300 metrin etäisyydellä.

On kuitenkin otettava huomioon, että Oulujokivarren rantaosayleiskaavassa alueelle osoitetuista rakennuspaikoista kaikki eivät ole toistaiseksi rakentuneet.

- Suunniteltu johtoreitti
- Nykyinen voimajohto
- - - Etäisyysvyöhyke 300 metriä suunniteltu johtoreitti

● Lomarakennus alle 300 metrin etäisyydellä voimajohtoreitistä

● Asuinrakennus alle 300 metrin etäisyydellä voimajohtoreitistä

Elinkeinot, matkailu, maisema ja kulttuuriympäristö

Hanke sijoittuu maaseutuelinkeinojen alueelle. Johtoreitin alue on pääosin metsämaata, peltoalueet pinta-alaltaan pieniä ja sijoittuvat pienkylien yhteyteen.

Nuojuankankaan ja Soidinahon välinen voimajohtoreitti sijoittuu maakunnallisesti tärkeälle matkailun vetovoima-alueelle ja suurelta osin Oulujokilaakson maaseudun kehittämisen kohdealueelle; alueelle sijoittuu mm. Oulujokilaakson arvokas kulttuurimaisema.

Valtatien 22 linja ylittää Vaalan puolella kerran, rautatietä ei lainkaan.

Voimajohtoreitin ympäristössä ei Vaalan osalta ole turvetuotantoalueita tai maa- ja kiviaineksen ottoalueita, joilla on lupa voimassa. Maakuntakaavassa merkitty Sonnirämeen turvetuotantoon soveltuva alue sijaitsee voimajohtoalueella.

Vaalan kunnan lausunto

Vaalan kunta katsoo, että YVA-ohjelma on kattavasti laadittu ja ottaa huomioon laajan hankealueen erityispiirteitä, jotka on esiintuotu hankevaiheeseen verraten riittävällä tarkkuudella YVA-ohjelman liitekartoissa. Kunnassa tunnistetaan

hankkeen tarpeellisuus osana valtakunnallisen sähköverkon käyttövarmuuden kasvattamista.

Vaalan kunnan osalta poikkileikkausvälit B-C ja C-D kulkevat pääosin metsäisiä ja soisia reittejä, joiden varrella asutusta on vain vähänlaisesti, jolloin reittivalinta on perusteltu. Poikkileikkausväli A-B sen sijaan halkoo Järvikylän alueella asutuskeskittymää Oulujokilaakson arvokkaassa kulttuurimaisemassa. Nykyiselläänkin aluetta halkoo voimalinja, mutta uusi reitti, on se oletettavasti kumpi tahansa esitetyistä vaihtoehtoista, tuo merkittävän johtoaluelaaennuksen ja muutokset maisemaan, elinoloihin ja asumisviihtyvyyteen alueella.

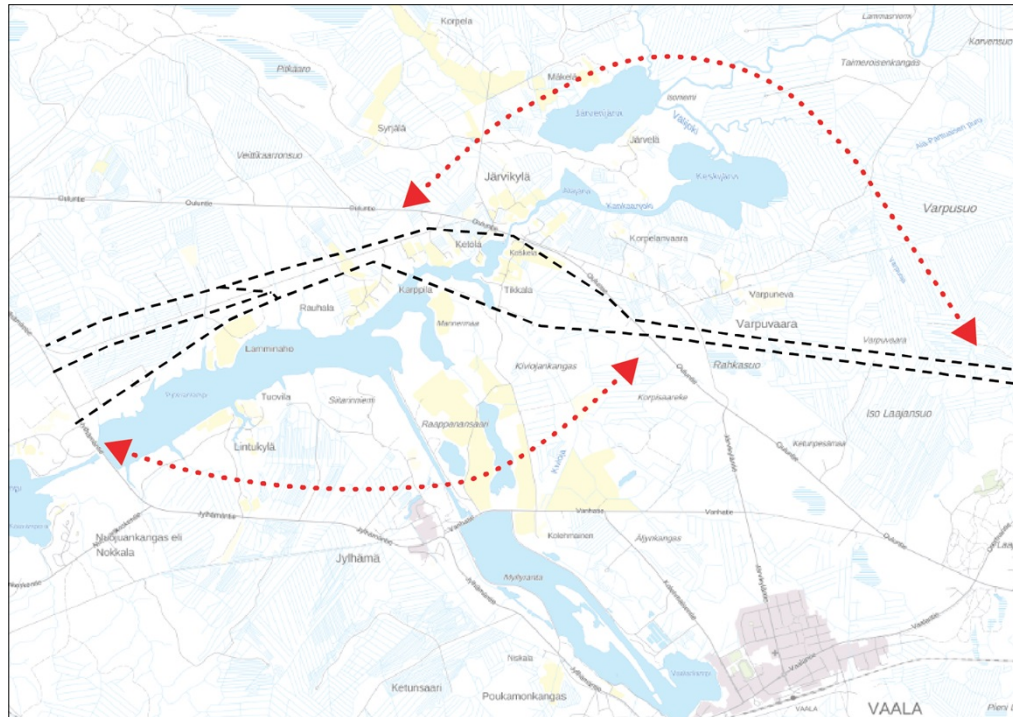
Oulujokilaakson maaseudun kehittämisen kohdealueen maakuntakaavan merkinnässä kehittämisperiaatteiden osalta mainitaan loma-asutuksen ja matkailupalvelujen suunnitelmallisella kehittämisellä pyrittävän tukemaan maaseudun pysymistä asuttuna. Aluetta halkova voimajohto ei tue mainittua kehitystä Järvikylän alueella.

Vaalan kunta esittää, että jo esitettyjen vaihtoehtojen lisäksi tutkittaisiin mahdollisuutta kiertää Järvikylän asutuskeskittymä kauempaa.

Järvikylä olisi mahdollista kiertää Järvenjärven ja sen alajärvien pohjoispuolitse alueilla, joilla asutusta on vähäisemmin. Reitti lähestyisi Haarasuonkankaan kaavoitettavaa tuulipuistoaluetta.

Järvikylä voitaisiin kiertää myös etelän puolelta, suunnaten esimerkiksi Varpuvaaran tienoilta kohti Jylhämän voimalaitosta, jonka kautta Nuojuan suuntaan on useita reittivaihtoehtoja. Varpuvaaran ja Jylhämän välillä on suuria valtion omistamia, asuttamattomia metsäalueita.

Seuraavassa kuvassa on karkeasti hahmoteltu esitettyjä vaihtoehtoisia reittejä.

Voimajohtohankkeen suurimmat vaikutukset koskevat linjan alueen maanomistajia, joiden käyttöoikeutta maahansa rajoitetaan johtoalueella ja sen läheisyydessä. Maanomistajien kanssa käytävä yhteydenpito ja tiedottaminen koko hankkeen ajan on tärkeää, jotta maanomistajilla säilyy oikeus saada tietoa ja esittää näkemyksensä, sekä tuntea oikeutensa.

Fingrid on laatinut maanomistajille suunnattuja ideakortteja siitä, miten johtolinjauksen alle jäävää aluetta voi hyödyntää linjan valmistuttua. Jotta hyviä ideoita hyödynnettäisiin tehokkaasti, olisi kannatettavaa, että voimajohtohankkeiden yhteyteen pyritäisiin esimerkiksi järjestöjen avustuksella luomaan toteuttamishankkeita, joilla maanomistajille tarjottaisiin konkreettista opastusta ja suunnittelua, materiaaleja, mies- ja konetyötä, yhteistyöverkostoa sekä asiantuntija-apua voimajohtoalueella tapahtuvan sallitun toiminnan järjestämiseen. Aurinkovoimaloiden sijoittaminen ohjataan johtaukeiden ulkopuolelle, mutta asiaan kaivataan tarkennettuja ohjeistuksia.